18/05/2019

Τα Εκκλησιαστικά Μουσεία και η συμβολή τους στην Ορθόδοξη πολιτιστική κληρονομιά

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Παγκόσμια ημέρα μουσείων η σημερινή και το Πρακτορείο ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ θα κάνει μια μικρή αναφορά σε εκκλησιαστικά μουσεία που διατηρούν ορισμένες μητροπόλεις αλλά και μονές. Με τον νόμο 590/1977 αρ. φύλλου 146 άρθρο 2ο , αναφέρεται η από κοινού φροντίδα της Εκκλησία της Ελλάδος με την Πολιτεία για τη διατήρηση και φύλαξη των ιερών κειμηλίων καθώς και των εκκλησιαστικών και χριστιανικών μνημείων. Στο άρθρο 45 διευκρινίζεται ότι μετά από πρόταση κάποιου Μητροπολίτη μπορεί να ιδρυθεί στην οικεία μητρόπολη εκκλησιαστικό μουσείο.

Συνεπώς διοικητικά τα εκκλησιαστικά μουσεία ανήκουν στην Εκκλησία της Ελλάδος, αλλά την επιστημονική εποπτεία κατέχουν το Τμήμα Αρχαιολογικών Μουσείων και Συλλογών σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Πρόκειται ουσιαστικά, για βυζαντινά μουσεία που διαφοροποιούνται όμως λόγω της μικρότερης εμβέλειας

ως προς το μέγεθος και το περιεχόμενο αλλά και την εποπτεία, αφού τα βυζαντινά μουσεία εποπτεύονται από το Υπουργείο Πολιτισμού. Σκοπός του εκκλησιαστικού μουσείου είναι η καταγραφή, φύλαξη και συντήρηση των κειμηλίων, ιερών εικόνων και υπολοίπων έργων της εκκλησιαστικής τέχνης.

1. Εκκλησιαστικό Μουσείο Θεσσαλονίκης

Το εκκλησιαστικό μουσείο της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης βρίσκεται στον ισόγειο χώρο του μητροπολιτικού μεγάρου το οποίο βρίσκεται δίπλα στον μητροπολιτικό ναό του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά. Η έμπνευση και στήριξη αυτού του έργου ανήκει στον μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ.κ. Άνθιμο ο οποίος έθεσε ως προτεραιότητα επί αρχιερατείας του στην Θεσσαλονίκη να δημιουργήσει μουσείο ανάλογο με το εκκλησιαστικό μουσείο που κατασκεύασε στην Ιερά Μητρόπολη Αλεξανδρουπόλεως. Η υλοποίηση του έργου ανατέθηκε στους διακεκριμένους καθηγητές Ματούλα Σκαλτσά και Πάνο Τζώνο, οι οποίοι με επιτελική ομάδα επιστημόνων που εργάστηκαν υπο την καθοδήγηση τους, συγκρότησαν ένα πρωτοποριακό εκκλησιαστικό μουσειακό χώρο αναγνωρισμένο στην ευρωπαϊκή μουσειακή κοινότητα.

Έτσι λοιπόν μέσα σε ένα μικρό χώρο καθώς δεν υπάρχουν διαθέσιμες μεγάλες κτιριακές υποδομές αποτυπώνεται στο χωροχρόνο η θεολογική διάσταση της εικόνας με άριστη αρχιτεκτονική και μουσειακή μελέτη μέσα απο πολυποίκιλα και πολυπληθή αξιόλογα εκθέματα. Η μοναδικότητα της διευθέτησης των εκθεμάτων στο χώρο σε συνδυασμό με τον ξεχωριστό ειδικό φωτισμό συνθέτουν το μεγαλείο της Ορθοδόξου παραδόσεως. Προβάλλεται η δογματική σημασία της εικόνας για το σώμα της Εκκλησίας, ο τρόπος που αποτυπώνεται στις εικόνες το μυστήριο της Θείας Ενανθρωπήσεως αλλά και ο τρόπος με τον οποίο ενισχύεται για τους πιστούς η ελπίδα της σωτηρίας. Συγχρόνως παρουσιάζεται και η νεώτερη ιστορία της μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.
Τα εγκαίνια του εκκλησιαστικού μουσείου της Ι.Μ.Θ. ετέλεσε στις 27 Οκτωβρίου του 2006 ο μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Άνθιμος σε ειδική εκδήλωση παρουσία του τιμωμένου προσώπου του πρόεδρου της Δημοκρατίας κ. Κάρολου Παπούλια.

Μέσα απο την ιστοσελίδα μας θα θέλαμε να σας παρουσιάσουμε με ενα ξεχωριστό τρόπο το μουσείο μας. Με μια σύγχρονη τρισδιάστατη μέθοδο αποτύπωσης του χώρου, σας μεταφέρουμε στο μουσείο μας για να αποκομίσετε μια εικόνα για αυτό το έργο. Βέβαια σε καμία περίπτωση αυτή η εικόνα που θα δείτε στον υπολογιστή δεν μπορεί να αντιπροσωπεύει την πραγματικότητα. Σίγουρα υπάρχουν κάποιες

ατέλειες που οφείλονται όμως στην μοναδικότητα του φωτισμού ο οποίος επειδή ξεχωρίζει για κάθε έκθεμα δεν μπορεί να μεταφερθεί αντιπροσωπευτικά ικανά μέσα απο τον φακό στην τρισδιάστατη εικόνα. Μέσα στην ιστοσελίδα αυτή βλέπετε φωτογραφίες οι οποίες αντιπροσωπεύουν η κάθε μια τον τρισδιάστατο χώρο απεικόνισης. Επιλέγοντας την κάθε εικόνα μεταφέρεστε στο χώρο. Μέσα απο τον χώρο μπορείτε να ανοίγεται και τους επικοινωνούντες υπόλοιπους χώρους του μουσείου.

2. Εκκλησιαστικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης

Το Εκκλησιαστικό Μουσείο της Ιεράς Μητροπόλεως Αλεξανδρουπόλεως βρίσκεται στο προαύλιο του Μητροπολιτικού Ναού Αγ. Νικολάου,στην πλατεία Μητροπόλεως.

Ιδρύθηκε το 1976 από τον πρώην μητροπολίτη Αλεξανδρουπόλεως και νυν μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ.κ Άνθιμο. Στεγάστηκε, αρχικά, σε δύο αίθουσες του παλιού Πνευματικού Κέντρου της Ιεράς Μητροπόλεως. Από το 1982 η συλλογή μεταφέρθηκε στο νεοκλασικό κτίριο του 1909, τη Λεονταρίδειο Σχολή (πρώην σχολείο αρρένων-κηρυγμένο διατηρητέο μνημείο) και πλέον τελεί υπό την αιγίδα της Ιεράς Μητροπόλεως Αλεξανδρουπόλεως.

Τα εγκαίνια του Εκκλησιαστικού Μουσείου ετέλεσε τον Μάιο του 2000 ο ίδιος ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως,κ.κ. Βαρθολομαίος.

Η Συλλογή του Εκκλησιαστικού Μουσείου περιλαμβάνει περισσότερες από τέσσερις εκατοντάδες πολύτιμα κειμήλια εκκλησιαστικής τέχνης: Ιερατικά άμφια, λειτουργικά σκεύη, ξυλόγλυπτα έπιπλα, παλαίτυπα. Τα λατρευτικά αυτά αντικείμενα προέρχονται, ως επί τον πλείστον, από την ευαίσθητη γεωγραφική περιοχή γύρω από τις δύο όχθες του Έβρου ποταμού και χρονολογούνται από τον 16ο αι. έως τον 20ο αι.

Τα προσφυγικά κειμήλια, που μετέφεραν ευλαβικά οι κάτοικοι της Αίνου κατά την ανταλλαγή πληθυσμών το 1922, κατέχουν ξεχωριστή θέση στο Μουσείο, λόγω της ιστορικής τους σημασίας.

Ξεχωριστό ιστορικό και θεολογικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν, συγχρόνως, οι φορητές εικόνες από τον 18ο αι., τον 17ο αι. και τα τ.16ου αι. Απαρτίζουν πλούσιο σύνολο έργων της ορθόδοξης αγιογραφίας, διασώζουν πολύτιμα στοιχεία και διακρίνονται για την καλλιτεχνική τους ποιότητα.

Η Συλλογή του Μουσείου χωρίζεται σε οκτώ ενότητες. Στο ισόγειο ο επισκέπτης βρίσκει τις τρεις πρώτες, ενώ τις υπόλοιπες πέντε ενότητες τις συναντά στον πρώτο όροφο. Στην πρώτη αίθουσα, πιο συγκεκριμένα, με τίτλο **“ΕΚΚΛΗΣΙΑ-ΠΑΙΔΕΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΑ”**, παρουσιάζεται η σχέση της Εκκλησίας με την Παιδεία και την Κοινωνία στην ευρύτερη περιοχή της Θράκης.

Η δεύτερη αίθουσα,με τίτλο “ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΟΣ ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ-ΙΕΡΑ ΣΚΕΥΗ”, εντυπωσιάζει με την ξυλογλυπτική και τα ιερά σκεύη της, ενώ η τρίτη αίθουσα “ΤΑ ΙΕΡΑΤΙΚΑ ΆΜΦΙΑ”, αποτελεί χώρο έκθεσης λαμπερών εκκλησιαστικών αμφίων, καλυμμάτων της Αγίας Τράπεζας και των ιερών σκευών, καθώς και διακοσμητικών πέπλων στολισμού των ναών.

Σε περίοπτη θέση εκτίθενται τα χρυσοκέντητα άμφια γνωστών ιεραρχών με εθνική δράση στην περιοχή της Αίνου, όπως αυτά του πρώην Μητροπολίτου Αίνου, Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ανθίμου Τσάτσου. Στον πρώτο όροφο συνεχίζεται η επίσκεψη των πέντε υπόλοιπων αιθουσών-ενοτήτων.

Στην τέταρτη αίθουσα, “Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ”, συντηρημένες “φθαρμένες” εικόνες και σύγχρονα αγιογραφικά δείγματα περιγράφουν τα στάδια αγιογράφησης των εικόνων. Η πέμπτη αίθουσα ονομάζεται “ΑΝΑΤΟΛΗ-ΔΥΣΗ,ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΣΤΟΝ ΥΠΕΡΒΑΤΟ ΚΟΣΜΟ”. Σε αυτήν, παριστάνονται οι βασικές διαφορές μεταξύ ορθόδοξης και δυτικής αγιογραφίας, καθώς και η δημιουργική αφομοίωση στοιχείων από τη δεύτερη στην πρώτη. Προχωρώντας στην έκτη αίθουσα, με τίτλο “ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ”, ο επισκέπτης βρίσκει συγκεντρωμένο τον πλούτο των εικονογραφικών τύπων της ορθόδοξης αγιογραφίας, ενώ στην έβδομη αίθουσα: “Η ΘΡΙΑΜΒΕΥΟΥΣΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ” παρουσιάζεται η θριαμβεύουσα Εκκλησία και η οργάνωση της Ιεραρχίας. Η επίσκεψη ολοκληρώνεται στην όγδοη αίθουσα: “Ο ΝΑΟΣ”. Στην τελευταία αυτή ενότητα τής συλλογής γίνεται αφαιρετική ανασύσταση ναού, όπου και συγκεντρώνονται σημαντικά εκθέματα από την Αγία Κυριακή Αίνου Ανατολικής Θράκης και ερμηνεύεται η τάξη και η λειτουργία τους.

Η τεκμηρίωση, η μελέτη καθώς και η παρουσίαση όλης της συλλογής έγινε από τους διακεκριμένους μουσειολόγους κ. Πάνο Τζώνο, καθηγητή της Αρχιτεκτονικής και κα Ματούλα Σκαλτσά, καθηγήτρια της Ιστορίας της Τέχνης και της Μουσειολογίας. Οι ίδιοι,συγκρότησαν ένα πρωτοποριακό εκκλησιαστικό χώρο, εικαστικά προσεγμένο, ώστε ο επισκέπτης να μπορέσει να αντιληφθεί την πολυσημία τού εκκλησιαστικού κόσμου.

Το Εκκλησιαστικό Μουσείο Αλεξανδρουπόλεως διαθέτει μια σειρά από Εκπαιδευτικά Προγράμματα, που συνεχώς ανανεώνει και εμπλουτίζει. Ο τομέας

των εκπαιδευτικών προγραμμάτων τού Μουσείου δραστηριοποιείται στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων ήδη από το 2007, με πρωτοβουλία τού πατέρα Αθανασίου.

Τα προγράμματα απευθύνονται σε μαθητές όλων των τάξεων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τα θέματα και οι δράσεις των εκπαιδευτικών προγραμμάτων δίνονται με τρόπο ελκυστικό, προκειμένου να κεντρίσουν το ενδιαφέρον των παιδιών και να κινητοποιήσουν τη μάθηση και έξω από τις σχολικές αίθουσες. Τα προγράμματα περιλαμβάνουν,επίσης, εκπαιδευτικό παιχνίδι και προβολές. Έτσι, οι μαθητές μπορούν να εξοικειωθούν πιο άμεσα με το Μουσείο και η επίσκεψη σε αυτό μπορεί να γίνει μια ευχάριστη εμπειρία. Η συμμετοχή στα Εκπαιδευτικά Προγράμματα γίνεται κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας και συνεννόησης με την Γραμματεία του Μουσείου. Ο ασφαλής, συγχρόνως, χώρος προσφέρεται για παιχνίδι και ψυχαγωγία κάθε Σάββατο πρωί,με την μορφή εργαστηρίου για παιδιά προσχολικής, κυρίως, ηλικίας.

Το Εκκλησιαστικό Μουσείο, συνεπώς, επιτρέπει σε ανθρώπους όλων των ηλικιών να εξερευνήσουν τις συλλογές και να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα της πολιτιστικής κληρονομιάς τού τόπου.

3. Εκκλησιαστικό Μουσείο Σιάτιστας

Η δημιουργία του εκκλησιαστικού μουσείου της Σιάτιστας επιδιώκει να εξοικειώσει τον απλό πολίτη με την εκκλησιαστική τέχνη και ταυτόχρονα να προβάλλει την εμβέλεια των πολιτιστικών σχέσεων που ανέπτυξε η ορεινή και δυσπρόσιτη Σιάτιστα με τα γνωστά κέντρα παραγωγής έργων τέχνης, όπως ήταν η Βενετία, τα Επτάνησα και η Καστοριά. Το πλούσιο αρχαιολογικό υλικό έχει συλλεχθεί από ναούς της πόλης και μοναστήρια της ευρύτερης περιοχής και συνίσταται σε εικόνες, ξυλόγλυπτα, αντικείμενα μικροτεχνίας, άμφια και βιβλία. Δύο εικόνες της έκθεσης η Παναγία Οδηγήτρια και η εικόνα με τον ύμνο «ΕΠΙ ΣΟΙ ΧΑΙΡΕΙ» χρονολογούνται στον 16° αιώνα, εποχή που προηγείται του οικισμού της Σιάτιστας.

Βίντεο που δημιούργησαν μαθητές του 3ου Δημοτικού Σχολείου Σιάτιστας

Η πρώτη ανυπόγραφη συνδέεται τεχνοτροπικά με τα πρωϊμότερα έργα της κρητικής σχολή και μπορεί να χρονολογηθεί στο πρώτο μισό του 16ου αιώνα. Η δεύτερη που είναι αφιέρωση του ύμνου στην Θεοτόκο παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες με μια εικόνα της μονής Σινά και αποδίδεται στον Γεώργιο Κλόντζα. Οι επιρροές στη ζωγραφική εικόνων από την κρητική σχολή γίνονται πιο

συγκεκριμένες κατά τη διάρκεια του 17ου αιώνα, την περίοδο που διακοσμήθηκε το τέμπλο της Αγίας Παρασκευής. 55Στις εικόνες αυτές παρατηρούμε την εισαγωγική δυτικών στοιχείων. Η παρουσία όμως ενός έργου του Θεοδώρου Πουλάκη με την Αποκάλυψη επεκτείνει τον προβληματισμό για το πνεύμα με το οποίο υποδεχόταν η τοπική κοινωνία τι δυτικότερες δημιουργίες. Η απουσία προγενέστερης ισχυρής παράδοσης από την μια πλευρά και η αποκατάσταση μιας μόνιμης επαφής με το καλλιτεχνικό περιβάλλον της Βενετίας από την άλλη, είναι ίσως οι λόγοι της ευκολότερης διείσδυσης και επιρροής από τη δύση. Στην δημιουργία του 18ου αιώνα εντάσσονται είτε από κάποιο δυτικομακεδονικό κέντρο είτε από την Ήπειρο.

Στον ναό του Προφήτη Ηλία εργάστηκε η επώνυμη ηπειρωτική οικογένεια Καλούδη η οποία παρουσίασε σπάνια εικονογραφικά θέματα. Εκείνο όμως που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι η ταυτόχρονη συνύπαρξη δύο διαφορετικών τεχνοτροπιών κατά την διάρκεια του δεύτερου μισού του 18ου αιώνα στη ζωγραφική του Αγίου Ιωάννου του προδρόμου και στο ναό της Κοίμησης της Θεοτόκου: της δυτικότροπης «μπαρόκ» έκφρασης και αυτής των Ηπειρωτών μαστόρων. Τα έργα μικροτεχνίας που εκτίθενται εκπροσωπούν κατά κάποιο τρόπο και τις διάφορες καλλιτεχνικές τάσεις των εποχών που δημιουργήθηκαν. Το πιο αξιόλογο είναι ένα κάλυμμα Ευαγγελίου, το οποίο φιλοτεχνήθηκε ως αφιέρωμα του Κυριάκου Αδάμου και συνοδεύεται από τυπωμένο κείμενο του 1590. Ο τρόπος επεξεργασίας των μορφών στις σκηνές που παρουσιάζονται φανερώνει τη γνώση του καλλιτέχνη τόσο της εικονογραφίας όσο και της φύσης του υλικού.

Η κεντητική τέχνη εκπροσωπείται από διάφορα λειτουργικά άμφια, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν ως καλύμματα των τιμίων δώρων. Προέρχονται από το ίδιο εργαστήρι και τα έχει φιλοτεχνήσει ένα χέρι. Η εικονογραφία των παραστάσεων έχει σχέση με δυτικά πρότυπα, τα οποία παρατηρήθηκαν κυρίως στα Επτάνησα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η συλλογή τυπωμένων βιβλίων και χειρογράφων της μητρόπολης με πιο αντιπροσωπευτικό τον κώδικα του Ζωσιμά και ορισμένων δερματόδετων χειρογράφων ε θεολογικό και φιλοσοφικό περιεχόμενο. Τα περισσότερα βιβλία έχουν τυπωθεί στην Βενετία και την Κωνσταντινούπολη σε γνωστά τυπογραφεία του 17ου και 18ου αιώνα.

4. Εκκλησιαστικό Μουσείο Ιεράς Μονής Πανορμίτη Σύμης

Τό Ἐκκλησιαστικό Μουσεῖο τῆς Μονῆς, ἱδρύθηκε τό 1987 ἀπό τόν μακαριστό Ἡγούμενο Ἀρχιμανδρίτη Γαβριήλ Μαργαρίτη. Ὁ Γέροντας μέ τήν συνήθη ἐμπνευσμένη σκέψη του καί τήν γνωστή μεγάλη ἀγάπη του γιά τήν ἀνάπτυξη καί τήν δημιουργία ὑποδομῶν στήν Μονή, μερίμνησε προσωπικῶς καί πρωτοστάτησε στήν ἵδρυση τοῦ Μουσείου, θέτοντας ὡς πρώτιστο στόχο τήν διαφύλαξη τῶν

κειμηλίων, τά ὁποῖα πλέον ἔγιναν ἐπισκέψιμα στούς προσκυνητές καί ἐπισκέπτες, πού συνεχῶς αὐξάνονταν. Τούς ἀγῶνες καί τίς ἀγωνίες του τότε, συμμερίστηκαν ὁρισμένοι ἄνθρωποι πού ἔγιναν συμπαραστάτες καί συνεργοί του, συμμετέχοντας ἠθικά καί ὑλικά στό μεγαλόπνοο ὅραμα.
Ἔτσι τά ἰσόγεια κελλιά τῆς ἀνατολικῆς πτέρυγας μετά ἀπό τεχνικές ἐπεμβάσεις πού σεβάστηκαν καί διατήρησαν ἀνέπαφη τήν ἀρχιτεκτονική καί αἰσθητική τοῦ χώρου, συνδέθηκαν ἐσωτερικά μεταξύ τους, ἀποτελῶντας τό σημερινό ἐνιαῖο συγκρότημα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου τοῦ Πανορμίτη. Οὐσιαστικά ὑπάρχουν ἕξι συνολικά αἴθουσες, στίς ὁποῖες συγκεντρώθηκαν καί σήμερα ἐκτίθενται πλῆθος ἀξιόλογων κειμηλίων καί ἀφιερωμάτων.

Στήν α΄ αἴθουσα καί στήν προέκτασή της φιλοξενοῦνται τά καραβάκια, τά κιβώτια καί τά μπουκάλια, πού οἱ πιστοί ἀπ’ ὅλα τά μέρη στέλνουν διά θαλάσσης στόν ἀγαπημένο τους Ἀρχάγγελο. Ὅταν ἡ ἀπελπισία καί ἡ ἀπογοήτευση σκιάζουν καί μαυρίζουν τήν καρδιά, ὅταν πλέον ἡ ἀνθρώπινη βοήθεια ἀποδεικνύεται ἀνεπαρκής καί ἀδύναμη, ὅταν ὁ πόνος καί ἡ τραγικότητα τῆς ἀσθένειας καταβάλει καί τήν στερνή ἰκμάδα τῆς ψυχῆς, τότε ὁ ἄνθρωπος ἀναθεωρῶντας τά πάντα, ἐγκαταλείπει τήν μονοδιάστατη ἐπίγεια προσήλωσή του στήν φθαρτή ματαιότητα καί γαντζώνεται στήν ἀστείρευτη ἐλπίδα καί δύναμη πού ἀκτινοβολεῖ ἡ Ἀρχαγγελική παρουσία. Μέ τούτες τίς «προϋποθέσεις» ἐπιχειρεῖ τότε τοῦτο τό παράτολμο καί παράλογο γιά τούς πολλούς ἐγχείρημα. Ἐναποθέτει τήν πίστη, τήν ἐλπίδα καί τήν ἀγάπη του στήν ἀβεβαιότητα τῆς θάλασσας καί τῶν κυμάτων καί περιμένει τό θαῦμα... Καί ἡ ἀπάντηση δέν ἀργεῖ. Ὅταν πρέπει καί ἐκεῖ πού χρειάζεται, ἡ οὐράνια παρηγοριά ἔρχεται στήν ψυχή πού πάσχει˙ ὁ Ἀρχάγγελος τῆς δανείζει τά πελώρια φτερά Του καί τήν ἀνεβάζει σέ ὕψη δυσθεώρητα. Τά πολυταξιδεμένα τοῦτα ἀφιερώματα, μαρτυροῦν αὐτό ἀκριβῶς τό μέγα καί θαυμαστό σημεῖο...

Ἐπίσης στόν ἴδιο χῶρο θά δεῖ κανείς πολλά παρόμοια ταξίματα, δεδομένου ὅτι πολλοί ἄνθρωποι καί ἰδιαίτερα ναυτικοί, τήν ὥρα τῆς φουρτούνας καί τῆς θαλασσοταραχῆς, ἐπικαλοῦνται τόν Πανορμίτη, τόν ὁποῖο ὅπως καί τόν Ἅγιο Νικόλαο, θεωροῦν προστάτη τους. Στήν συνέχεια ὅταν ὁ κίνδυνος ξεπεραστεῖ καί ἀποτελεῖ πλέον ἕναν κακό ἐφιάλτη, ἔρχονται περιχαρεῖς καί φέρνουν τό τᾶμα τους στόν σωτῆρα τους Ἀρχάγγελο.

Τά ταριχευμένα ἀμφίβια, κροκόδειλοι, ἀλιγάτορες, μικρά αἰλουροειδή κ.ἄ. πού βρίσκονται στό βάθος, πρόσφεραν στό Μοναστήρι τόν περασμένο αἰῶνα οἱ Συμαῖοι τῆς διασπορᾶς, ἰδιαιτέρως δέ τῆς Ἀφρικῆς.

Στήν β΄ αἴθουσα, μέσα σ’ ἕνα τεράστιο ἔπιπλο τῶν ἀρχῶν τοῦ περασμένου αἰῶνα, ἐκτίθενται δεκάδες τεμάχια σερβιτσιῶν κατασκευασμένων στήν Μασσαλία τό ἔτος 1930 (τύπου limoges) πού φέρουν τήν σφραγίδα τοῦ Πανορμίτη καί προορίζονταν γιά τήν πλούσια φιλοξενία πού παρεῖχε ἡ Μονή στούς ὑψηλούς ἐπισκέπτες της. Τούς τοίχους κοσμοῦν μεγάλων διαστάσεων ζωγραφικοί πίνακες ἀναγεννησιακῆς τεχνοτροπίας μέ θέματα ἀπό τήν ζωή καί τό πάθος τοῦ Χριστοῦ, ἔργα τοῦ Νικολάου Καρακατσάνη, καθώς καί μιά εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ὡς «Ζωοδότου» βυζαντινῆς τεχνοτροπίας, αὐθεντικό ἔργο τοῦ μεγάλου Φωτίου Κόντογλου.

Στό μέσον τῆς ἑπομένης γ΄ αἴθουσας δεσπόζει ἕνα μικρό ξυλόγλυπτο κουβούκλιο

Ἐπιταφίου, τό ὁποῖο χρονολογεῖται ἀπό τόν 18ο αἰ. καί προέρχεται ἀπό τήν Μονή τοῦ Μ. Σωτῆρος. Περιμετρικά φέρει ζωγραφικές παραστάσεις τῶν Παθῶν τοῦ Χριστοῦ καί χρησιμοποιεῖτο κατά τήν λιτανεία τοῦ Ἐπιταφίου, τήν Μ. Παρασκευή. Ἀξιοσημείωτο εἶναι, ὅτι προκειμένου ὁ Ἐπιτάφιος νά περάσει ἀπό κάθε δρομίσκο τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Σύμης, πού ἐκείνη τήν ἐποχή ἐκτεινόταν πέριξ τοῦ Κάστρου μέ κύριο χαρακτηριστικό τά στενά λιθόστρωτα δρομάκια, τό ἱερό Κουβούκλιο διατηρεῖ διαστάσεις ἀνάλογες μέ τά δρομάκια αὐτά, μαρτυρῶντας τήν πατρογονική εὐσέβεια τοῦ Λαοῦ τῆς Σύμης.

Γύρω-γύρω ὑπάρχουν προθῆκες μέ σπάνια μή ἐκκλησιαστικά ἀφιερώματα πιστῶν ἰδιαιτέρως ὁμογενῶν τῆς Ἀφρικῆς, ὅπως μεγάλου μήκους χαυλιόδοντες, χειροτεχνήματα ἀπό ἐλεφαντοστοῦν, χειροποίητα αὐθεντικά κινέζικα πιάτα-δῶρα Συμαίων ναυτικῶν καί πλῆθος ξίφη, τά παλαιότερα τῶν ὁποίων προέρχονται ἀπό τόν ἀγῶνα τοῦ 1821.
Ἡ δ΄ αἴθουσα φιλοξενεῖ ἀμιγῶς ἐκκλησιαστικά ἀντικείμενα, ὡς ἐπί τό πλεῖστον ἄμφια, παλαιά χειρόγραφα, ἀλλά καί μιά πλάκα λιθογραφίας, πού ἀπεικονίζει ἐντυπωσιακά τόν ὅρμο καί τήν Μονή μέ τήν μορφή πού ἀπέκτησαν μετά τό 1911, ἔτος κατά τό ὁποῖο ὁλοκληρώθηκε ἡ κατασκευή τοῦ περίτεχνου Καμπαναριοῦ. Στόν ἴδιο χῶρο ἐπίσης σώζεται ἕνα μεγάλο ρολόι μέ ἐκρεμές καί κουρδιστό μηχανισμό, πού χρονολογεῖται ἀπό τό 1896 καί προέρχεται ἀπό τήν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου. Ἐδωρήθη στή Μονή ἀπό τόν ἐκ Σύμης καταγόμενο Μ. Δ. Χρυσοχόου.

Στήν ε΄ αἴθουσα ἐκτίθενται τά παλαιότερα κειμήλια τῆς Μονῆς, ὅπως παλαιές φορητές Εἰκόνες, ἐκκλησιαστικά χειρόγραφα, ἀργυροποίκιλτα Εὐαγγέλια, ἀργυρόδετοι Σταυροί ἁγιασμοῦ, ἅγια Ποτήρια, Ἀρχιερατικές Μίτρες, ποιμαντικές ράβδοι καί πολλά ἄλλα ἱερά σκεύη, πού χρονολογοῦνται ἀπό τόν 17ο αἰῶνα καί ἐξῆς Τό παλαιότερο χειρόγραφο ἐξ αὐτῶν, περιλαμβάνει τήν Θεία Λειτουργία τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου καί ἐπίσης τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, πού ἐγράφη στήν Ἱ. Μονή Ἰβήρων τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τό ἔτος 1642.
Σέ διαφορετική προθήκη φυλάσσεται μιά φορητή Εἰκόνα τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ πού σώζεται καί χρονολογεῖται ἀπό τό ἔτος 1739. Εἰκονίζει τόν Ἀρχάγγελο στό κέντρο, ὁ ὁποῖος στέκει ἐπάνω σέ νεκρό ἀνθρώπινο σῶμα καί βαστᾶ στό δεξί του χέρι ξῖφος. Στό ἀριστερό κρατᾶ μέ μορφή βρέφους, τήν ψυχήν τοῦ ἀποθανόντος, ἐνῶ περιμετρικά πλαισιώνεται ἀπό μικρογραφίες ἄλλων ἐννέα εἰκονογραφικῶν θεμάτων. Συγκεκριμένα ἀπό τήν κορυφή καί ἀριστερά: α) Ἡ φιλοξενία τοῦ Ἀβραάμ, β) ὁ Ἀρχάγγελος δεικνύων στήν Ἄγαρ πηγήν ὕδατος, γ), ὁ Ἀρχάγγελος κομίζων τροφή στόν Δανιήλ βληθέντα στόν λάκκο τῶν λεόντων, δ) τό ἐν Χώναις θαῦμα, ε) περί τῆς ὄνου τοῦ Βαλαάμ.

Ἰδιαίτερη ἐντύπωση ἐξ ἄλλου, προξενεῖ στόν ἐπισκέπτη καί τό μεγάλο Ρωσικό

Εὐαγγέλιο, τό ὁποῖο κατασκευάστηκε στήν Ρωσία τό 1849 καί φέρει παραστάσεις τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καί τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν, πού ἔχουν φιλοτεχνηθεῖ σέ σμάλτο. Τήν ἴδια τεχνοτροπία ἔχει τό Ἅγιο Ποτήριο καί Δισκάριο, πού χρονολογοῦνται ἀπό τήν ἴδια ἐποχή.
Ἐπίσης σπουδαίας ἱστορικῆς ἀξίας εἶναι μιά χειρόγραφη ἐπιστολή τοῦ 1830 πού φέρει τήν ἰδιόχειρη ὑπογραφή τοῦ πρώτου Κυβερνήτη τῆς νεοτέρας Ἑλλάδος, τοῦ μεγάλου Ἰωάννου Καποδίστρια καί ἀπευθύνεται στούς Μοναχούς τοῦ Πανορμίτη. Στήν ἴδια προθήκη βρίσκεται ἕνα δερματόδετο Μητρῶο τῆς Κοινότητος τῆς Σύμης, τό ὁποῖο φέρει χρονολογία 1712 καί ἀναγράφει τόν πληθυσμό τοῦ νησιοῦ, κατανεμημένο ἀνά οἰκογένεια καί ἐνορία. Τέλος πολύ ἐνδιαφέρον ἔκθεμα ἀποτελεῖ καί τό «Δευτέριον τοῦ Κοινοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου», στό ὁποῖο ἀναγράφονται ἀναλυτικά οἱ δαπάνες πού ἡ Μονή κατέβαλε, προκειμένου τό Σχολεῖο νά συντηρεῖται κατά τά ἔτη 1799-1820.

Ἐδῶ ὑπάρχουν ἀκόμη καί τά παλαιά ἀφιερώματα, τά ὁποία ἀναφέρονται στό κεφάλαιο τῶν Θαυμάτων καί μαρτυροῦν τίς θαυματουργικές ἐπεμβάσεις τοῦ Ταξιάρχου, πού πραγματοποιοῦνταν ἀνέκαθεν καί σέ κάθε ἐποχή.

Ἡ τελευταία στ΄ αἴθουσα τοῦ Μουσείου, στεγάζει ἴσως τό ἐντυπωσιακότερο ἔκθεμα. Πρόκειται γιά τόν μεγάλο (1.20Χ1.80) χρυσοκέντητο Ἐπιτάφιο τῆς Μονῆς, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπό τήν Ρωσία καί κατασκευάστηκε τό ἔτος 1852. Σύμφωνα

μέ τίς ἱστορικές πηγές, τήν ἐποχή ἐκείνη Ἡγούμενος τοῦ Πανορμίτη ἦταν ὁ λόγιος ἱερομόναχος Ἱερόθεος Φωτιάδης. Ἡ εὐρυμάθεια καί οἱ πολύπλευρες γνώσεις του, ἔγιναν αἰτία νά συσχετισθεῖ πρίν ἀκόμα εἰσέλθει στίς τάξεις τοῦ ἱ. Κλήρου, μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί νά ζήσει γιά ἕνα χρονικό διάστημα στήν Κωνσταντινούπολη. Ἐκεῖ λόγῳ τῆς μεγάλης του μορφώσεως ἐπελέγη ἀπό τόν Ρῶσο Πρόξενο τῆς Πόλης Ζαχαρία Ζαχάρωφ, ὡς Διδάσκαλος τῶν παιδιῶν του. Ἀργότερα ὅταν χειροτονήθηκε Κληρικός καί ἐνθρονίστηκε Ἡγούμενος στήν Μονή, ὁ Ρῶσος ἀξιωματοῦχος ἔχοντας μείνει ἀπόλυτα εὐχαριστημένος μέ τίς παρασχεθεῖσες γνώσεις του πρός αὐτά, φρόντισε γιά τήν κατασκευή τοῦ ἐν λόγῳ ἀριστουργήματος, τό ὁποῖο καί τοῦ τό ἐδώρησε εἰς ἔνδειξη τιμῆς καί σεβασμοῦ. Ἀναλυτικά στοιχεῖα περί τοῦ Ἐπιταφίου δημοσιεύθηκαν στήν σχετική μελέτη τοῦ Γ. Β. Πετροπούλου στόν Ι΄τόμο τοῦ περιοδικοῦ “ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ”

Ἐξαιρετικῆς τέχνης ἐπίσης εἶναι καί ὁ Σταυρός μέ τά δύο ἀργυρά ἑξαπτέρυγα, πού φυλάσσονται σέ προθήκη τῆς ἰδίας αἴθουσας. Αὐτά κατασκευάστηκαν στό ἐργαστήριο τοῦ Δ. Χρυσοχόου τῆς Σύμης καί φέρουν τήν χρονολογία 1845. Ἔχουν πλούσια διακόσμηση μέ ἄμπελο καί εἶναι ἀμφιπρόσωπα. Στήν μιά ὄψη τοῦ Σταυροῦ εἰκονίζεται ἀνάγλυφη ἡ Σταύρωση, ἐνῶ στήν ἄλλη ἡ Ἀνάσταση. Στά ἑξαπτέρυγα ἀντίστοιχα εἰκονίζεται ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαήλ καί ἕνας ἑξαπτέρυγος Ἄγγελος.

Σημαντική ἀκόμα εἶναι ἡ εἰκόνα τῶν δέκα Μαρτύρων τῆς Κρήτης, ἡ ὁποία χρονολογεῖται ἀπό τόν 17ο αἰ. καί πιό συγκεκριμένα, μεταξύ τῶν ἐτῶν 1667-1673. Τοῦτο προκύπτει ἀπό τήν πρόσφατη ἐπιστημονική μελέτη τῆς ἀρχαιολόγου κ. Σοφίας Γερμανίδου, κατά τήν ὁποία ἡ συγκεκριμένη εἰκόνα εἶναι ἔργο τοῦ Κρητός ζωγράφου Βίκτωρα, πού ἀντλεῖ τά πρότυπά του ὄχι τόσο ἀπό τήν βυζαντινή παράδοση, ἀλλά περισσότερο ἀπό τήν παράδοση τῆς κρητικῆς σχολῆς καί τῆς δυτικῆς τέχνης.

5. Εκκλησιαστικό Μουσείο Κομοτηνής (Ιμαρέτ)

Αξιόλογο κτίσμα με ιστορική και αρχιτεκτονική αξία, που βρίσκεται στα δυτικά της οδού Φιλικής Εταιρείας στην Κομοτηνή. Μάλλον πρόκειται για έργο των Ελλήνων χτιστών. Σύμφωνα με παλιά τοπική παράδοση στο σημείο αυτό υπήρχε ναός της Αγίας Σοφίας, που πιθανότατα ταυτίζεται με το μετόχι της Σιμωνόπετρας του Αγίου Όρους, το οποίο μνημονεύεται στο χρυσόβουλο του Σέρβου ηγεμόνα Ιωάννη Ούγγλεση (1370). Φαίνεται ότι τμήματα του ναού ενσωματώθηκαν στο κτίσμα του Ιμαρέτ (Πτωχοκομείο) που ίδρυσε στην Κομοτηνή ο πορθητής της, εξισλαμισμένος χριστιανός, Γαζί Εβρενός Μπέη (1363) με έσοδα μάλιστα από ένα τσιφλίκι παραθαλάσσιο με Βούλγαρους κολλήγους (στη θέση του σημερινού χωριού Ίμερος).

Επί Βουλγάρων είχε μετατραπεί σε παρεκκλήσι, όπως είχε μετατραπεί σε εκκλησία και το παρακείμενο Εσκί Τζαμί. Και το μεν τζαμί αργότερα αποδόθηκε από την Ελληνική Πολιτεία στους μουσουλμάνους της πόλης. Η λειτουργία του Ιμαρέτ συνεχίστηκε μέχρι το 1913.

Η ιστορία του Μουσείου κρατάει από την αρχή τής ποιμαντορίας του (προηγούμενου) Μητροπολίτη Τιμοθέου, περί τα σαράντα χρόνια πριν. Τότε για πρώτη φορά ξεκίνησε ή δημιουργία της συλλογής εικόνων και εκκλησιαστικών κειμηλίων της περιοχής, η οποία πρωτοστεγάστηκε στο παρεκκλήσι της Μητροπόλεως και αργότερα στην Εκκλησιαστική Στέγη «Οι Τρεις Ιεράρχες». Από την ίδια εποχή χρονολογείται και το ενδιαφέρον τής Μητροπόλεως για το κτίσμα όπου φιλοξενείται σήμερα το Μουσείο. Μέσω του Δήμου και της ΔΕΗ κατέληξε τελικά στην Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας. Τα τελευταία χρόνια και με χρήματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση το κυρίως κτίσμα στερεώθηκε και αναπαλαιώθηκε όπως και τα δύο παρακείμενα (Ι9ου και αρχών του 20ου αιώνα), κατεδαφίστηκαν τα νεώτερα πρόσθετα κτίσματα και διαμορφώθηκε ο περιβάλλων χώρος. Όλη η εργασία αυτή έγινε με την επιστημονική ευθύνη της Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Καβάλας (προϊστάμενος ο κ. Ν. Μπακιρτζής) και με μέριμνα της Ιεράς Μητροπόλεως.

Σήμερα λειτουργεί ως μουσείο με εκκλησιαστικά εκθέματα (τα οποία χρονολογούνται από το 16ο έως τον 20ο αιώνα) όπως εικόνες, ιερά σκεύη, άμφια, χειρόγραφα από ναούς της περιοχής αλλά και δωρεές προσφύγων που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή της Ροδόπης.

Περιέχει αξιόλογα αντικείμενα, εκκλησιαστικής κυρίως προέλευσης, όπως παλιές

εικόνες, τέμπλα, άμφια, εκκλησιαστικά σκεύη, βιβλία και άλλα εκκλησιαστικά κειμήλια τα οποία προέρχονται είτε από τον τόπο μας είτε από τους πρόσφυγες πού συνέρευσαν στη Ροδόπη ξεριζωμένοι από τη Μικρασία, τον Πόντο, την Ανατολική Θράκη. Από την Βόρεια Θράκη δεν υπάρχουν εκθέματα, μια που οι Βούλγαροι δεν αφήσανε τους πρόσφυγες να τα πάρουν μαζί τους αλλά τα κρατήσανε στη Βουλγαρία και βεβαίως σήμερα τα εκθέτουν εκεί. Από τη μεριά της Τουρκίας καθώς δεν υπήρχε κανένα ενδιαφέρον γι αυτά, επετράπη στους πρόσφυγες να τα φέρουν μαζί τους. Υπάρχει λοιπόν τέμπλο ολόκληρο από την Τραπεζούντα, το οποίο κατέληξε στην Κομοτηνή μέσω Σαππών και Κασσιτερών, υπάρχει μεγάλη ποικιλία εκθεμάτων από το Σαμάκοβο της Αν. Θράκης, καθώς και αναμνηστικά από τη νεότερη ιστορία της Κομοτηνής, όπως φωτογραφίες, φακέλους αλληλογραφίας με παλιά γραμματόσημα κ.α. Ξεχωρίζουν η εικόνα του 18ου πιθανόν αιώνα, ζωγραφισμένη στις δύο πλευρές της, καθώς και το εβραϊκό ειλητάριο σε μεμβράνη που περιέχει την Πεντάτευχο.

Ξεκινώντας από την Δυτική Αίθουσα, μπορούμε να θαυμάσουμε στο υποβλητικό περιβάλλον -για το οποίο αξίζουν συγχαρητήρια στον αρχιτέκτονα κ. Ξύδη – εικόνες του 17ου και 18ου αιώνος, ευαγγέλια και καλλιτεχνικά καλύμματα ευαγγελίων, λειτουργικά βιβλία του 18ου αιώνος, βίους Αγίων, αρτοφόρια, γυάλινες κανδήλες, κλπ, μέχρι και ένα εβραϊκό ειλητάριο.

Στην Ανατολική Αiθουσα, πάνω από της οποίας την είσοδο βρίσκεται σλαβική (μάλλον ρωσική) επιγραφή που δηλώνει «Ναό του Αγίου Βασιλείου», μπορεί κανείς

να δει κάπως νεώτερες εικόνες (του Ι9ου κυρίως αιώνος), άμφια, σταυρούς, δισκοπότηρα, στέφανα γάμων, εξαπτέρυγα, καθώς κι ένα σουλτανικό διάταγμα του προηγούμενου αιώνα. Το διάταγμα – γραμμένο στα οθωμανικά – αφορά την άδεια ανέγερσης του Ιερού Ναού του Αγίου Νικολάου στους Ασώματους Ροδόπης.

Η τρίτη αίθουσα, το παλιό Παγοποιείο (πού είναι. και το νεώτερο κτίσμα) εκτός από εικόνες με καραμανλίδικες επιγραφές και επιτάφιους ρώσικης προέλευσης, έχει επίσης φωτογραφίες εποχής από την απελευθέρωση τής Κομοτηνής (14 Μαίου 1928), κληρικών των αρχών του αιώνα (μεταξύ των όποίων και του Πατριάρχου Ιωακείμ Γ), καθώς και μια σφραγίδα της Γενικής Διοίκησης Θράκης της ίδιας περιόδου.

6. Οι μουσειακοί χώροι της Ιεράς Μονής Μεγάλου Μετεώρου

Η μο-νή του Με-γά-λου Με-τε-ώ-ρου δι-α-μόρ-φω-σε μί-α σει-ρά α-πό πε-ρι-κα-λείς μου-σεια-κούς χώ-ρους, για την α-νά-δει-ξη του α-νε-κτί-μη-του κει-μη-λια-κού πλού-του της και την προ-βο-λή της ε-θνι-κής μας κλη-ρο-νο-μιάς, της ι-στο-ρί-ας και της πα-ρά-δο-σης.

Φο-ρη-τές ει-κό-νες, χρυ-σο-κέν-τη-τες και ξυ-λό-γλυ-πτες πα-ρα-στά-σεις, χει-ρό-γρα-φοι κώ-δι-κες, αρ-χέ-τυ-πα και πα-λαι-ό-τυ-πα, λει-τουρ-γι-κά λα-τρευ-τι-κά σκεύ-η, αυ-θεν-τι-κά ε-θνι-κά κει-μή-λια και α-πλά αν-τι-κεί-με-να της κα-θη-με-ρι-νής ζω-ής, αλ-λά και νέ-α έρ-γα ει-δι-κά σχε-δι-α-σμέ-να για να προ-βά-λουν και να α-να-δεί-ξουν ι-δέ-ες, α-ξί-ες και ι-δα-νι-κά, α-πο-πνέ-ουν την ευ-ω-δί-α της α-γά-πης προς τον Χρι-στό και τον πλη-σί-ον, της προσ-δο-κί-ας της Βα-σι-λεί-ας του Θε-ού, της α-δι-ά-λει-πτης προ-σευ-χής, της ι-σό-βιας υ-πο-μο-νής και της α-γνής φι-λο-πα-τρί-ας.

Ο ε-πι-σκέ-πτης μπο-ρεί να ε-πι-σκε-φθεί και να θαυ-μά-σει τους ε-ξής χώ-ρους:

Αί-θου-σα Σκευ-ο-φυ-λα-κεί-ου «Λά-ζα-ρος Δε-ρι-ζι-ώ-της». Στε-γά-ζε-ται στο πα-λαι-ό α-να-στη-λω-μέ-νο Γη-ρο-κο-μεί-ο της Μο-νής. Σ’ αυ-τήν ε-κτί-θεν-ται φο-ρη-τές ει-κό-νες, χρυ-σο-κέν-τη-τοι ε-πι-τά-φιοι και άμ-φια, βη-μό-θυ-ρα και άλ-λα εκ-κλη-σι-α-στι-κά κει-μή-λια. Στον ί-διο χώ-ρο στε-γά-ζε-ται και μι-κρό προ-σευ-χά-διο των Α-γί-ων Α-ναρ-γύ-ρων α-γι-ο-γρα-φη-μέ-νο α-πό τον Βλά-ση Τσο-τσώ-νη.

Αί-θου-σες Χει-ρο-γρά-φων και Νε-ο-μαρ-τύ-ρων «Δη-μή-τριος Σο-φια-νός». Στε-γά-ζον-ται στον ά-νω ό-ρο-φο του πα-λαι-ού α-να-στη-λω-μέ-νου Νο-σο-κο-μεί-ου. Ε-κεί ε-κτί-θεν-ται σπου-δαί-α πα-λαι-ά χει-ρό-γρα-φα, έγ-γρα-φα και πα-λαι-ό-τυ-πα, πε-ρί-τε-χνοι ξυ-λό-γλυ-πτοι σταυ-ροί και α-γι-ο-γρα-φι-κές

συν-θέ-σεις Νε-ο-μαρ-τύ-ρων ζω-γρα-φι-σμέ-νες ε-πί-σης α-πό τον Βλά-ση Τσο-τσώ-νη.

Αί-θου-σα Θε-ο-λο-γι-κής και Ι-στο-ρι-κής Πι-να-κο-θή-κης «Γε-ώρ-γιος Τσι-ου-λά-κης». Στε-γά-ζε-ται στην πα-λαι-ά α-να-στη-λω-μέ-νη Τρά-πε-ζα (τρα-πε-ζα-ρί-α) της Μο-νής. Σ’ αυ-τήν ε-κτί-θεν-ται ζω-γρα-φι-κοί πί-να-κες (ε-λαι-ο-γρα-φί-ες) θε-ο-λο-γι-κού και ι-στο-ρι-κού πε-ρι-ε-χο-μέ-νου, ζω-γρα-φι-σμέ-νες α-πό τον Κα-λαμ-πα-κι-ώ-τη ζω-γρά-φο Κων-σταν-τί-νο Α-δά-μο, κα-θώς και δύ-ο α-γι-ο-γρα-φι-κές πα-ρα-στά-σεις με θέ-μα το Ά-γιο Μαν-δή-λιο και την Πα-να-γί-α, έρ-γα του Βλά-ση Τσο-τσώ-νη.

Αί-θου-σα Ι-στο-ρι-κού-Λα-ο-γρα-φι-κού Μου-σεί-ου «Κων-σταν-τί-νος Μαν-τζά-νας». Στε-γά-ζε-ται κά-τω α-πό την πα-λαι-ά Τρά-πε-ζα. Πε-ρι-έ-χει αυ-θεν-τι-κά ι-στο-ρι-κά κει-μή-λια α-πό την Ε-πα-νά-στα-ση του 1821, το Μα-κε-δο-νι-κό Α-γώ-να 1904-1908, τους Βαλ-κα-νι-κούς Πο-λέ-μους 1912-13, την Ε-πο-ποι-ΐ-α 1940-1941, πα-ρα-δο-σια-κές εν-δυ-μα-σί-ες και δι-ά-φο-ρα άλ-λα σχε-τι-κά εκ-θέ-μα-τα.

Αί-θου-σα Εγ-χρώ-μων Ι-στο-ρι-κών Λι-θο-γρα-φι-ών «Νι-κη-φό-ρος Κο-μί-νης». Στε-γά-ζε-ται στο δι-ά-δρο-μο έ-ξω α-πό το Ι-στο-ρι-κό και Λα-ο-γρα-φι-κό Μου-σεί-ο. Αυ-τή πε-ρι-λαμ-βά-νει σπου-δαί-ες αυ-θεν-τι-κές ι-στο-ρι-κές έγ-χρω-μες Λι-θο-γρα-φί-ες των Βαλ-κα-νι-κών Πο-λέ-μων 1912-1913 και της Ε-πο-ποι-ΐ-ας του 1940-41.Πα-λαι-ά Ε-στί-α (Μα-γει-ρεί-ο, Μαγ-κι-πεί-ο). Βρί-σκε-ται

στα βό-ρεια της πα-λαι-άς Τρά-πε-ζας με μι-κρό ξυ-λό-φουρ-νο, πυ-ρο-στι-ές, κεν-τρι-κή ά-ρου-λα, ξύ-λι-να και μπα-κι-ρέ-νια σκεύ-η, κλει-δο-πί-να-κες, ξύ-λι-νες καρ-δά-ρες, βι-τσέ-λες και άλ-λα πα-λαι-ά εί-δη ε-στι-ά-σε-ως.

Κελ-λά-ρι – Πα-λαι-ό Ξυ-λουρ-γεί-ο. Βρί-σκε-ται στο ι-σό-γει-ο, βο-ρεί-ως της κεν-τρι-κής ει-σό-δου της Μο-νής. Πε-ρι-λαμ-βά-νει πα-λαι-ά βα-ρέ-λια, κά-δες, πα-τη-τή-ρια, α-σκούς δερ-μά-τι-νους, ντα-μι-τζά-νες, κό-φες κα-λα-μέ-νι-ες, α-λέ-τρια, ξυ-λουρ-γι-κό πάγ-κο, ρο-κά-νια, πλά-νες, τρυ-πά-νια, σκε-πάρ-νια, χει-ρο-πρί-ο-να, ξύ-λι-νους σφι-κτή-ρες κ.λπ.

Ο-στε-ο-φυ-λά-κιο. Βρί-σκε-ται βο-ρεί-ως της κεν-τρι-κής κλί-μα-κας α-πό το ι-σό-γει-ο στον α΄ ό-ρο-φο της Μο-νής και πε-ρι-λαμ-βά-νει τα λεί-ψα-να των κε-κοι-μη-μέ-νων πα-τέ-ρων και α-δελ-φών της μο-νής.
Βρι-ζό-νι – Α-να-βα-τό-ριο. Βρί-σκε-ται βο-ρεί-ως της ά-νω κεν-τρι-κής ει-σό-δου της Μο-νής και χρη-σι-μο-ποι-εί-το για το χει-ρο-κί-νη-το α-νέ-βα-σμα των οι-κο-δο-μι-κών και πά-σης φύ-σε-ως υ-λι-κών αλ-λά και για το α-νέ-βα-σμα των πα-τέ-ρων της μο-νής πριν την κα-τα-σκευ-ή της κλί-μα-κας α-νό-δου (1922).

Στην εξωτερική όψη του νότιου τοίχου της τράπεζας της μονής ιστορήθηκε διά χειρός Βλασίου Τσοτσώνη (2008) η μεγάλων διαστάσεων παράσταση “Ο Βασιλεύς της Δόξης”, όπου στην ανώτερη ζώνη εικονίζεται ο Ιησούς εν μέσω Προφητών και Δικαίων της Παλαιάς Διαθήκης, ενώ στην κατώτερη ζώνη παρίστανται αρχαίοι Έλληνες σοφοί (ποιητές, ιστορικοί και φιλόσοφοι), οι οποίοι με τον σπερματικό τους λόγο προετοίμασαν την ανθρωπότητα για την έλευση του Μεσσία Χριστού και για το έργο της σωτηρίας των ανθρώπων.

ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΟΡΕΙΑ